

Література

1. Sasu A., Vartic M. Batalia pentru roman / Aurel Sasu, Mariana Vartic.- Cluj-Napoca: Editura ATOS, 1997.- 177p.
2. Glodeanu G. Coordonate ale imaginarului în opera lui Mircea Eliade / Gheorghe Glodeanu.- Cluj-Napoca: Editura Dacia, 2006.- 323p.
3. Manolescu N. Jocurile Maitreyiei / Nicolae Manolescu.- Bucuresti: Editura 100+1 Gramar, 2003.- 188-219p.
4. Simion E. Mircea Eliade, spirit al amplitudinii/ Eugen Simion.- Bucuresti: Editura Demiurg, 2005.-28p.
5. Eliade M. Jurnal / Mircea Eliade.- Bucuresti: Editura Humanitas, 1933.- 210p.
6. Еліаде Мірча. Мефістофель і андрогін / Мірча Еліаде. - К.: Основи, 2001.- с.303-467.
7. Еліаде Мірча. Міфи, сновидіння і містерії / Мірча Еліаде. - К.: Основи, 2001.-с.117-301.
8. Еліаде Мірча. Священне і мирське / Мірча Еліаде. - К.: Основи, 2001.- с. 5-116.

Summary

The article analyzes the contemporaneity of Mircea Eliade 's prose , particularly highlights the most significant novels and stories of the writer and outlines the main topics that have an extraordinary popularity and love of readers in the Romanian literature.

УДК 82.091:[81'255.4ФранкоІ.:81'243'42](477:100)

ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ ДОРОБОК ІВАНА ФРАНКА: НОВІ ВИМІРИ

Теплий І.М.

Львівський національний університет імені Івана Франка

Актуальність теми. У творчості І.Франка, людини-епохи, творчої особистості, яка, без перебільшення, заступила собою діяльність цілої академічної установи свого часу, розрізняють оригінальну і перекладацьку творчість. Говорячи, однак, про перекладацьку творчість Каменяра, доцільно не ізолювати її від інших форм засвоєння іншомовного тексту, як-от рецепції та міжлітературних зв'язків, інтертекстуальності загалом.

“Проникненню у глибинні процеси взаємодії національних культур – наголошує М.Зимомря – сприяють передусім такі її найхарактерніші магістральні лінії, як міжлітературні зв’язки, рецепція та переклад”, де останній, до слова, виступає як найпродуктивніша ланка перших. І міжлітературні зв’язки, і переклад – одна з головних домінант взаємозбагачення національних культур, взаємопроникнення національного та інтернаціонального у світовому літературному процесі [11, с.27]. Одна із провідних функцій перекладів – забезпечувати внутрішню співвимірність художніх цінностей літературних систем, що розвиваються: “Ми відносимо переклад – як один із найважливіших проявів міжлітературного співіснування – до сфери генетичних контактів, оскільки головна його функція полягає в тому, щоби підтримувати зв’язок вітчизняної літератури з інонаціональним літературним процесом і забезпечувати внутрішню співвимірність художніх цінностей двох чи кількох літературних систем, що розвиваються” [9, с. 127]. Цей же автор вважав порівняння гносеологічною категорією, основою інтеграції, способом мислення / не-мислення, компаративістику як передісторію глобального мислення, а вплив – як онтологічну проблему [41, с.25-33]. “І треба говорити взагалі, коли ми говоримо про переклад – стверджує М.Гольберг – про велику культуротворчу місію [курсив наш – І.Т.] І.Франка, який розглядає культуру як складну, динамічну, суперечливу, але водночас і цілісну систему. Коли ми говоримо про І.Франка, ми не повинні говорити про те, чи він досяг, чи він не досяг, чи він дотягнувся, чи він не дотягнувся, ми повинні говорити про великий культурний феномен, і з цього випливає і те, що торкається перекладу” [5, с. 298]. У цих словах – методологія проблеми “І.Франко-перекладач”. Такий підхід потребує розвитку. Він не виключає перекладознавчого аналізу, але синтезує щонайменше обидва – перекладознавчий і культурософський. Про зв’язок перекладу й культури по-новому висловився свого часу В.Радчук: “Переклад – це рух культури. Це саме ество її – і дух, і тіло” [29, с. 162].

Постановка проблеми і мета. Загалом же “процес взаємодії автора з “чужим” словом сьогодні розглядають як своєрідний діалог. Діалогічна взаємодія між сучасними та попередніми текстами, між текстами одного часу, але різних культур – це проблема щодо формування інтертекстуальності, проблема теорії міжкультурної комунікації, що знайшло яскравий відбиток у творчості І. Франка, але яка потребує докладного й послідовного вивчення в проекції на весь творчий доробок великого письменника” [18, с.69]. Проблема вимагає ширшого розгляду у порівняльно-літературознавчому плані з огляду на те, що самими перекладами, хоча вони й посідають провідне місце, не обмежується творча взаємодія І.Франка з іншими літературами, ширше – культурами. Такою дисципліною видається порівняльне літературознавство [4;16,40,42;45], а також з погляду комунікативної компетенції [17], адже “генеральною темою компаративістики” (Д.Наливайко) є “зустріч “свого” й “іншого” та процеси, що при цьому відбуваються, експлікація того, як “інше” стає “своїм”. У наш час ці процеси набули глобального характеру й величезної

значущості, що підіймає статус компаративістики і водночас її актуальність у сучасному світі” [24, с. 42; див. також 34]. Слушно ставиться на монографічному рівні питання про “міжнаціональні горизонти і компаративістичний дискурс сучасних літературознавчих студій” [21], що й скеровує наше дослідження у вказаному напрямі. У ракурсі проблеми “Переклад як засіб міжкультурної комунікації” переклад розглядають як “семіотичну систему культури” (О.Довбуш) з відповідним “механізмом перекодування і транспортування при перекладі текстів іншої національної культури, врахувавши при цьому дію компаративного чинника” [8, с. 366]. Форми засвоєння іншомовного тексту у творчому доробку І.Франка висвітлено в окремому дослідженні автора [32]. З огляду на все сказане вище можна тепер говорити про власне переклад, звісно, у контексті велетенської діяльності І.Франка загалом, а також поставивши його перекладацьку діяльність у філософсько-культурологічний контекст [28]. Характеризуючи діяльність І.Франка з позицій сучасності, О. Пахльовська вирізняє, зокрема, три головні “вузли”, розв’язання яких, власне, і зробило його великим “стратегом” національної культури: а) секуляризація галицької культури; б) послідовна і цілеспрямована європеїзація української культури загалом, прилучення її до тем і моделей загальноєвропейського і світового літературного процесу. Йшлося про і н ф о р м а т и в н е н а с и ч е н н я [вирізн. О.П.] знанням про зовнішню реальність культури, відірваної через політичні обставини від світу, а зовсім не про орієнтацію цієї культури на чужі моделі. Тактика цієї європеїзації була фактично підпорядкована важливій культурологічній концепції світової літератури І.Франка як фрагменту історії цивілізації, відтак історії національної літератури як фрагменту цивілізації світової, і, врешті, в) третім вузлом авторка вважає цілком новаторську концептуалізацію політичної та культурної перспективи України як цілісного культурно-історичного феномена [28, с. 21-22].

Виклад основного матеріалу і отримані результати. Доробок І.Франка, людини, яка сама створила епоху в історії власного народу, величезний. З погляду на різнорідність та багатство своїх починань письменника зараховують до найусебічніших творців у європейській культурі. Бібліографію праць І.Франка складають поетичні, прозові, драматичні твори, історико-літературні, філософські, етнографічні, літературно-критичні, фольклористичні студії. До того ж, І.Франко був наддивовижу плідним і полум’яним публіцистом, прекрасним текстологом і бібліографом, блискучим мовознавцем та економістом, визначним перекладачем, громадсько-політичним діячем та організатором літературно-наукового життя в Україні [44, с.158]. І.Франко належить до ряду найгрунтовніше освічених та найкультурніших письменників усієї Слов’янщини, –зазначає М.Якубец. Однаково вільно писав про польську та українську літературу, російську і чеську, сербську, а також французьку, італійську і англійську, про літератури класичні та східні. Прекрасно орієнтувався у фольклорі багатьох народів. Публікував українською мовою майстерні переклади віршів і поем старогрецьких та латинських, Данте,

Міцкевича і Пушкіна, Гете і Шиллера, Гейне і Шекспіра та ін., не беручи до уваги десятки інших повістярів, романістів та поетів. Він ретельно ознайомлював світ з життям і культурою свого народу, водночас розуміючи вартість співпраці письменників різних національностей [43, с.600-601]. Вражає “огром Франкового доробку” (В.Мелешко). Так, у царині художньої літератури, як стверджує дослідниця, він залишив близько шести тисяч творів, з-поміж них десять романів і повістей; понад сто оповідань, новел, образків, нарисів, казок; одинадцять прижиттєвих збірок, півтисячі поезій поза збірками; понад двадцять оригінальних п’єс. Якщо, – підсумовує дослідник, – все ним написане поділити на дні його життя, то одержимо колосальний результат: двадцять сторінок щодня [20, с. 61].

Як стверджує Л. Григор’єва, “за обсягом перекладених творів народів світу різних епох Іван Франко взагалі не мав собі рівного перекладача у жодній літературі. Він перекладав українською мовою близько двохсот творів, починаючи з шедеврів античності, середньовіччя і закінчуючи кращими зразками художнього слова на початку ХХ сторіччя (з німецької літератури – близько 30 великих творів, незчисленну кількість віршів; з англійської літератури – понад 40 прозаїчних та драматичних творів, а також велику кількість віршів та балад; з французької літератури – близько 20 прозових та 60 поетичних творів; з російської – близько 30 прозових та 30 поетичних творів)” [6, с. 46]. Це твердження, хоча, може, дещо й категоричне (див. наст.стор.), все ж увиразнює велетенський обсяг звершеного. О. Хрустовська зазначає, що “Франко через переклад прилучив твори шістдесятьох письменників світу до української літератури” [38, с.56] або “шістдесят письменників світу збагатили скарбницю української культури своїми кращими творами завдяки перекладам І.Франка” [7; с.46]. Він переклав українською мовою найкращі твори *дванадцяти мов* [курсив наш – І.Т.] 60 авторів зі світовим ім’ям [25, с.218]. У тридцятилітньому періоді розвитку українського перекладу (1890-1919), за даними М.Москаленка, близько двадцяти п’яти років із цього тридцятиріччя припадає на перекладацьку працю саме І.Франка. “*Франко як перекладач не має в нашому письменстві рівних ані за потужністю і широтою охоплення явищ світової літератури, ані за глибиною мистецької ерудиції, ані за напругою творчої волі* [курсив наш – І.Т.], спрямованої на граничне розширення духовних обріїв української культури. Перекладацький доробок І. Франка останніх двадцяти п’яти років його життя не просто охопити єдиним поглядом, і тим більше – схарактеризувати як певним чином організовану художню цілість. Проте без усвідомлення визначної ролі І. Франка як ключової постаті в українському перекладацтві 1890–1910-х років неможливо скласти адекватне уявлення про сутність процесів, що відбувались у вітчизняному перекладному письменстві цього періоду” [23, с. 181; 31].

“Якби зібрати всі переклади Івана Франка (закінчені і незакінчені), то вийшла б колосальна антологія світової поезії, що починається зразками поетичної творчості народів стародавнього Сходу, продовжується античністю, поетами середньовіччя, поетами Англії, Німеччини, Франції, Італії, скандинавських

країн, Угорщини, Румунії, слов'янських країн на чолі з Росією. Поряд з поетами була б широко представлена народна творчість різних народів, що особливо привертала увагу І.Франка. В антологію увійшла б і художня проза різних часів та народів. Поряд з видатними письменниками в ній були б і другорядні, які мають не стільки естетичну, скільки історико-пізнавальну цінність. Це було б щось більше, ніж знаменитий в свій час збірник Гердера “Голоси народів”, і не менше, ніж величезна робота в галузі поетичних перекладів Я.Врхліцького, відомого чеського поета ХІХ сторіччя”, – писав акад. О.І.Білецький [2, с.163]. “Франка зближувало з Врхліцьким – за словами М.Неврлі – незвичайне багатство фантазії, творчої винахідливості, досконале знання іноземних мов, добра обізнаність із світовою літературою, широка перекладницька діяльність, а також і невтомна працьовитість. Франко і Врхліцький для своїх народів були *найсильнішими ланками в міжнародному обміні літературних надбань* [курсив наш – І.Т.]. Щодо багатства і діапазону літературної спадщини, яку вони залишили своїм народам, ці велетні мають мало рівних собі в історії світової літератури” [25, с. 229]. Подібного погляду дотримується й Л.Рудницький: “Коли б зібрати усі його переклади, то таке зібрання могло б бути своєю антологією світової літератури, починаючи від старовинних індійців і греків, і закінчуючи на провідних європейських, головню – німецьких, письменників раннього двадцятого століття. *І.Франко завжди намагався подати цілість предмету свого дослідження* [курсив наш – І.Т.]. Очевидно, у справі літератури ця цілість мусить бути обмежена, але вона має охоплювати все найсуттєвіше” [30, с.797]. Важливо підкреслити, що “І.Франко своєю поетичною творчістю *прищеплював на українському ґрунті загальнолюдські ідеї, а також мотиви, жанри і форми, вироблені європейською і світовою художньою практикою* [курсив наш – І.Т.]” [13, с. 322], що було б неможливим без перекладів.

Як зауважив свого часу О.Білецький, “дух І.Франка перебував у стані безперервного кипіння, невпинної жадоби пізнання всіх досягнень людства в минулому і теперішньому. Його чуйність до цих досягнень була справді незвичайною. Про неї свідчить, зокрема, його діяльність як перекладача художніх творів світової літератури. Вона в усьому обсязі ще не виявлена і не вивчена” [3, с.453]. І.Франко, як і М.Драгоманов, був проти дослідження української літератури як самоізолюваного й достатнього в собі явища, адже, як вдало зауважив Ю.Янковський, перебував під перехресними впливами західноєвропейської, російської, української та східних літератур [39, с.171-172].

Обсяг перекладацької діяльності І.Франка величезний. Своїми перекладами та дослідженнями він охопив літератури майже всіх віків і народів, збагатив зображувальні засоби української літературної мови, підняв рівень перекладацького мистецтва [15, с.539]. Із 6000 творів Франкової спадщини 1130 (за даними 50-томника – 1102, проте ці дані неповні) припадає на художні переклади, а це 3781 сторінка, що обіймає 7 томів із 50-ти: тт.8-13 і 25 або 347 творів, тобто 19%. Однак, з'ясовується, до 25-го тому увійшли не всі прозові переклади І.Франка. Тут обсяг всього перекладеного становить 528 с. “Відомо, –

пише Н.Ануфрієва, – що у 8-13 томах 50-томного зібрання творів І.Франка вміщені переклади та переспіви творів 140 авторів (не враховуючи безіменних) та численні зразки народного епосу і народної поезії більш як двадцяти народів. Перекладацький доробок митця охоплює чотири континенти та XXVI століть” [1, с.244].

У додаткових томах до 50-томного Зібрання творів, які недавно побачили світ [35, с.696-730, 36, 37], опубліковано твори, що їх раніше свідомо не включили до 50-томника або не віднайшли. Загалом обсяг надрукованого у 51-му Додатковому томі (проза) становить **826** сторінок, а поетичні переклади (52-й том) – охоплюють **444** сторінки) [36]. Отже, з урахуванням віднайденної перекладної поезії та прози І.Франка обсяг перекладеного зростає на 1270 одиниць і становить: $3781 + 1270 = 5051$, однак і ці дані, мабуть, ще не остаточні. З іншого боку, вони дають куди повніше уявлення про обсяг зробленого у царині перекладу та рецепції іншомовного тексту загалом. Вражає й діапазон як прозових, так і поетичних перекладів, нещодавно опублікованих: поетичні переспіви Біблії, єгипетський фольклор, єврейський фольклор, давньоіндійський епос, давньоримська література, давньогрецька та візантійська література, давня українська література, німецька та австрійська література, помітно зросла навіть у порівнянні з ваговитим 13-тим томом: тут їй присвячено ще 213 сторінок прози та 107 сторінок поезії! Чимало додано з французької та старофранцузької літератури (310 сторінок), дещо з англійської, американської, чорногорської, чеської, шведської, польської, сербської, італійської, нідерландської та ін. А ще ж і перекладено з української мови на польську дві поезії (Т.Шевченка і С.Руданського) та з української мови на німецьку 25 поетичних творів (23 поезії Т.Шевченка, один вірш М.Некрасова і один – П.Куліша). У 51-му томі представлено 91 твір із 17 літератур, 40 авторів, з них 8 невідомі [35]. Як пишуть упорядники, “Том 52-й, що виходить у світ, розглядаємо як спробу суттєво доповнити поетичний і перекладацький (у частині поезії) доробок Франка, поданий у 50-томнику. Слід відзначити, що в цьому томі здійснюється перша публікація близько 130 поетичних творів (з них 47 – оригінальні твори Франка та понад 80 перекладених)” [36, с.7- 8]. Тут представлено творчість 46 авторів (з них 16 – невідомі або колективні) із 16 літератур. Отже, побачили світ ще понад 80 нових перекладних поетичних творів та 91 прозовий, а це понад 40 авторів-прозаїків та 46 авторів-поетів, серед яких й безіменні, що складає понад 170 творів (171) та 86 авторів. Не володіючи, звісно, такою статистикою, Є.Кирилюк, проте, пише: “Іван Франко проводив величезну перекладницьку роботу, збагачуючи цим національну культуру українського народу. Величезна заслуга Івана Франка полягає в тому, що він почав будувати цей золотий міст, а збудовано його тільки в наш час” [14, с.15].

Попри неодноразові спроби підійти до цієї проблеми як з перекладознавчого, так і літературознавчого погляду, досі, на жаль, актуальні слова О.Мороза, написані півстоліття тому: “У повоєнний період до цього питання зверталися Ю.Ступак, М.Шаповалова, М.Білик, А.Кулінич, О.Фінкель,

Я.Ярема, Ф.Неборячок, О.Домбровський, Т.Пачовський та інші, але жаль, що й досі немає праці, в якій би всебічно і глибоко була досліджена ця важлива проблема” [22, с.14; 12; 26; 19; 27]. “Діяльність Франка як перекладача і популяризатора зарубіжних літератур була такою великою і різноманітною, що її важко охопити одному досліднику. Монографія, присвячена цій проблемі, має показати різноманітність перекладацької діяльності письменника, розкрити естетичні принципи Франка як перекладача” [10, с.20]. Такий підхід, ймовірно, вичерпав себе: досліджувати іншомовний, а точніше різномовний дискурс І.Франка доцільно під одним кутом зору, взявши до уваги матеріал всіх мов, а не однієї, як це було здебільшого дотепер. Іншими словами, час синтезувати напрацьований матеріал, головню аналітичний, у світлі сучасних концепцій гуманітарного знання [33].

Попри огрому перекладацької спадщини І.Франка, є спроби “розшарувати” її, тобто вирізнити суто переклади, переспіви та ін. По-перше, варто виокремити ті речі, які він намагався перекласти, відтворюючи і зміст і форму, й естетичний рівень першотвору” [31, с. 58]. З огляду на викладене вище цей процес розшарування не суто перекладознавчий, а повинен охопити ширше коло питань, включно з інтертекстуальністю і культурологічним підходом [5].

Висновки. Розгляд питання про титанічний перекладацький доробок І.Франка, як нам видається, належить проводити у контексті порівняльно-літературознавчого підходу адже порівняння – це гносеологічна категорія, основа інтеграції, а компаративістика – передісторія глобального мислення, вплив – онтологічна проблема. З іншого боку, такий підхід відкриває перспективу інтертекстуального висвітлення неоднозначної з погляду тлумачення, тобто опису навіть оригінальної творчості І.Франка, не кажучи вже про перекладацьку, трактовану найширшому розумінні слова. Саме культурознавчий погляд на проблему дає змогу висвітлити її різнобічніше. Цей новий вимір дає змогу випукліше показати проблему, не обмежувати її суто аналітичним, мікроконтекстуальним аспектом. По-друге, час вже оприлюднити нові дані, які доповнюють до того немалий перекладацький огрому І.Франка. Цим новим даним завдячуємо виходом у світ нових додаткових томів (тт.51-53). Отже, ці три моменти складають нове прочитання перекладацького дискурсу І.Франка. Що більше, наш погляд на переклади І.Франка ґрунтується на суцільному прочитанні всіх його перекладацьких дискурсів (англомовного, німецькомовного та ін., всього – до 25), незалежно від тієї чи іншої мови. Тут потрібно говорити про творчий метод І.Франка як перекладача. Синтетична монографія на тему іншомовного дискурсу І.Франка, у якому провідне місце належить саме перекладу, дала б відповідь на ці та інші питання.

Література

1. *Ануфрієва Н.* Дискурсивна практика Івана Франка як перекладача // Рецептивні моделі творчості Івана Франка. Збірник наукових праць на

- пошану професора Романа Гром'яка з нагоди його 70-ліття / За ред. проф. М.П.Ткачука. – Тернопіль: ТНПУ, 2007. – С.242-253.
2. *Білецький О.І.* Світове значення Івана Франка // Вінок Івану Франкові. Збірник. – К.: Радянський письменник, 1957. – С.159-168.
 3. *Білецький О.І.* Українська література серед інших літератур світу // Сучасна літературна компаративістика: Стратегії і методи: Антологія / За заг. ред. Дмитра Наливайка. – К.: Вид-дім «Києво-Могилянська академія», 2009. – С.434-473.
 4. *Брунэль П. і інші.* Што такое параўнальнае літаратуразнаўства? / Брунэль П., Пішуа К., Русо А.-М. Пер. с фр. А.Дынька, С.Барысевіча. Под ред. В.Булгакава. – Мн.: Эўрофорум. Бел.Фонд Сораса, 1996. – 240 с.
 5. *Гольберг М.Я.* [Обговорення] // Іван Франко і світова культура: Матеріали міжнародного симпозиуму ЮНЕСКО (Львів, 11-15 вересня 1986): У 3 кн./ Упоряд. Б.З.Якимович. – К.: Наук. думка, 1989 – Кн. 2. – С.298-300.
 6. *Григор'єва Л.М.* Погляди І.Франка на переклад та його перекладацька діяльність в аспекті ксенології // Вісник Харківського держ. ун-ту. – №390. Актуальні проблеми теорії комунікації та викладання іноземних мов – Харків: Приватне вид-во „Константа”, 1997 – С.43-46.
 7. *Гуць М.В.* І. Франко – перекладач південнослов'янського гайдуцького епосу // Іван Франко. Статті і матеріали. – Збірник одинадцятий. – Львів: ЛДУ, 1964. – С. 142-150.
 8. *Довбуш О.* Переклад як засіб міжкультурної комунікації // Гуманітарний вісник. Серія: Іноземна філологія: Всеукр. зб-к наук. праць. – Черкаси: ЧДТУ, 2005. – С. 366-369.
 9. *Дюришин Д.* Теория сравнительного изучения литературы. – Москва: Прогресс, 1979. – 320 с.
 10. *Журавська І.Ю.* Іван Франко і зарубіжні літератури: Монографія. – Відп. ред. акад. О.І.Білецький. – Київ: Вид-во АН УРСР, 1961. – 383 с.
 11. *Зимомря М.І.* Переклад як ідейно-художня структура у творчій концепції Івана Франка // Українське літературознавство: Республіканський міжвідомчий науковий збірник. – Вип.54. Іван Франко. Статті і матеріали. – Львів: Вид-во „Світ”, 1990. – С. 27-32.
 12. *Зорівчак Р.П.* Внесок Івана Франка в розвиток перекладознавчої думки в Україні // Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин: Матеріали Міжнар. конф., присв. 140-річчю від дня нар. Івана Франка (Львів, 25-27 вересня 1996 р.). – Львів: Світ, 1998. – С.41-46.
 13. *Ільницький М.* Акорди української поезії // Акорди: антологія української лірики від смерті Шевченка / Упоряд. І.Франко; Іл.Ю.Панькевича; [Післям. і прим. М.Ільницького]. – Репринт вид. з дод. – К.: Росинка, 2005. – С. 320-324.
 14. *Кирилюк Є.* Значення Івана Франка для слов'янських літератур // Дукля: Літературно-художній та громадсько-політичний альманах. Орган українських письменників Спілки словацьких письменників. – 1956. – №3. –

- Пряшів: Вид-во Культурної Спілки українських трудящих, 1956. – С. 6-16.
15. *Коментарі* // Іван Франко. Зібрання творів: У п'ятдесяти томах. – Художні твори. Томи 1-25. – Том 25. Прозові переклади (1877-1913). – К.: Наукова думка, 1980. – С.539-553.
 16. *Корнійчук В.* Іван Франко та Ян Каспрович: поетичний дискурс // Українсько-польські мовні контексти. Київські полоністичні студії. – Том IV. – Київ, 2003. – С.221-238.
 17. *Космеда Т.А.* Комунікативна компетенція І.Франка: конфліктні ситуації та гумор // Лінгвістичні дослідження: зб-к наук. праць. За заг. ред. проф. Л.А.Лисиченко. – Харків, 2006. – Вип. 20. – С.126-133.
 18. *Космеда Т.А.* Текст І. Франка у фокусі інтертекстуальності // Лінгвістичні дослідження: Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди – Випуск 27 – Харків: ХНПУ, 2009 – С. 62-70.
 19. *Кулінич А.В.* Російська поезія в перекладах Івана Франка // Наукові записки Київського державного університету ім.Т.Г. Шевченка. – Том XV. – Вип. VII – Збірник філологічного факультету №9. Присвячений 100-річчю з дня народження Івана Яковича Франка. Відп. ред. проф. О.І.Білецький – К.: Вид-во Київ. держ. ун-ту, 1956. – С.19-33.
 20. *Мелешко В.* Автобіографічна основа поезії Івана Франка // Рідний край: Науковий публіцистичний художньо-літературний альманах. Голов. ред. В.Пащенко. – №1(16) – Полтава, 2007. – С.61-64.
 21. *Міжнаціональні горизонти і компаративістичний дискурс сучасних літературознавчих студій: Монографія / За ред. Р.Гром'яка.* – Тернопіль: Ред.-видавнич. відділ ТНПУ, 2005. – 320с.
 22. *Мороз О.Н.* Маловивчені та недосліджені питання франкознавства // Іван Франко. Статті і матеріали. – Збірник дванадцятий. – Львів: Видавництво Львівського університету, 1965 – С.5-16.
 23. *Москаленко М.* Нариси з історії українського перекладу // Всесвіт: Незалежний літературно-мистецький та громадсько-політичний місячник – К.: Видавничий Дім «Всесвіт», 2006 – №5-6. – С.174-194.
 24. *Наливайко Д.С.* Компаративістика й історія літератури – Х.: Акта, 2007 – 426 с. – (Універ. лекції).
 25. *Неврлі М.* Іван Франко і чеська культура // Іван Франко. Статті і матеріали. Збірник п'ятий. – Львів: Вид-во Львівського університету, 1956. – С.216-249.
 26. *Новосядла Е. И.* Иван Франко и англоязычные литературы (К истории культурных связей Украины и англоязычных стран конца XIX – начала XX столетий) /. – Спец. 10.01.03 – Литература народов СССР / Украинская литература /: Диссертация...канд. филол. наук. – Львов: ЛГУ им. Ивана Франко, 1979. – 193 с.
 27. *Паляниця Х. В.* Іван Франко – критик, популяризатор і перекладач французької літератури XIX ст. на Україні: Дис.... канд филол. наук. –

- Львів: МВССО, Львівський ордена Леніна політехнічний ін.-т, 1967. – 214 с.
28. *Пахльовська О.-Є.-Я.* Творчість Івана Франка як модель культурно-національної стратегії // Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин: Матеріали Міжнар. наук. конф., присв. 140-річчю від дня нар. Івана Франка (Львів, 25-27 вересня 1996 р.). – Львів: Світ, 1998. – С.19-31.
29. *Радчук В.* Рудий Панько М.Гоголя в дівчачому люстерку Лесі Українки: конгеніальність тлумачки і звітність репортерів // Леся Українка і сучасність: Зб-к наук. праць. – Том 4. – Кн.2. – Луцьк: РВВ «Вежа» Волинського національного ун-ту імені Лесі Українки, 2008. – С.161-189.
30. *Рудницький Л.* Балади Гете в перекладі Івана Франка // Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин: Матеріали міжнародної наукової конференції, присвяченої 140-річчю від дня народження Івана Франка (Львів, 25-27 вересня 1996 р.). – Львів: Світ, 1998. – С.792-797.
31. *Стріха М.* Перекладацький феномен І. Франка // Записки «Перекладацької майстерні 2000-2001. Том 2: Історія й сьогодення українського художнього перекладу (XII-XX ст.)» / Львівський нац. ун-т ім. Івана Франка Центр гуманітарних досліджень; упорядник М. Габлевич. – Львів: Простір-М, 2002. – С.58-60; 119-134.
32. *Теплий І.М.* Форми засвоєння іншомовного тексту у літературно-науковій діяльності Івана Франка // Парадигма: збірник наукових праць на пошану Миколи Ільницького. Вип. 5. – Львів: Інститут українознавства імені І.Крип'якевича НАН України, 2010. – С.107-128.
33. *Теплий І.М.* Іншомовний дискурс Івана Франка: концептуальні засади // Вісник Львівського університету. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка. – 2011. – Вип.55. – С.271-288 (Серія філологічна. Франкознавство).
34. *Тетеріна О.* Художній переклад як проблема українського порівняльного літературознавства ХІХ – початку ХХ століття // Національні варіанти літературної компаративістики / Національна академія наук України; Ін-т літератури ім. Т.Г. Шевченка; Д.С. Наливайко, Т.Н. Денисова, О.В. Дубініна та ін. – К.: Видавничий дім «Стилос», 2009. – С.374-386. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [www. reelc. net /.../ national _versions of_the_comparative _literature](http://www.reelc.net/.../national_versions_of_the_comparative_literature).
35. *Франко І.* Додаткові томи до Зібрання творів у п'ятдесяти томах / Редкол.: М.Г.Жулинський (голова) та ін. – К.: Наукова думка, 2008. – Том 51: Прозові переклади, 1876-1912 / Ред. тому Є.К.Нахлік. – 992 с.
36. *Франко І.* Додаткові томи до Зібрання творів у п'ятдесяти томах / Редкол.: М.Г.Жулинський (голова) та ін. – К.: Наукова думка, 2008. – Том 52: Оригінальні та перекладні поетичні твори / Ред. тому М.П.Бондар. – 1040 с.
37. *Франко І.* Додаткові томи до Зібрання творів у п'ятдесяти томах / Редкол.: М.Г.Жулинський (голова) та ін. – К.: Наукова думка, 2008. – Том 53: Літературознавчі, фольклористичні, етнографічні та публіцистичні праці, 1876-1895 / Ред. тому Є.К.Нахлік. – 832 с.
38. *Хрустовська О.П.* Іван Франко і Леся Українка на ниві перекладацької

- роботи // Українське літературознавство: Республ. міжвід. збірник. – Вип.15. – Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1972. – С. 56-61.
39. Янковський Ю. Великий Каменяр і «країна чудес» // Всесвіт. – 1986. – №8. – С. 170-173.
40. *Colloque International “Perspective Comparatiste Orient – Occident en théorie littéraire” / International Colloquium “The Orient – West Comparative Perspective in Literary Theory”*. Institute of the Theory of Literature, Theatre and Film, Dpt. of Literature, University of Łódź, Łódź, 16-17. X. 1990. Ed. by Sławomir Cieślowski et Teresa Cieślowska. – Łódź: Ed. *BiblioTeKa*, 1993. – 220 p.
41. Červeňak A. Život a dielo. Tridsať statí o slovenskej literature. 1. vyd, slovensky / Andrej Červeňak. – Nitra, Bratislava: Filozofická fakulta UKF, Spolok slovenských spisovateľov, 2007 – 127 s.
42. Dumoulié C. Litterature comparée, philosophie et psychanalyse // [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.revues-silene.com/.../30/extrait_68.pdf / – 14 Sept. 2012.
43. Jakóbiec M. Iwan Franko (1856-1916) // Franko I. Utwory wybrane. – Tom II. Tłumaczyli Zofia i Stanisław Głowiakowie. Posłowiem opatrzył Prof. Marian Jakóbiec. – Warszawa : Spółdzielnia wydawnicza “Czytelnik”, 1955. – S. 569–601.
44. Kozak S. Iwan Franko po polsku // Warszawskie zeszyty ukrajinoznawcze 23–24. Spotkania polsko-ukraińskie. Uniwersytet Warszawski – Iwanowi France. – Studia Ucrainica. Pod redakcją Stefana Kozaka. Przy współpracy Walentyny Sobol, Bazylego Nazaruka. – Warszawa, 2007. – S.158-184. Режим доступу: <http://www.wzu.ukraina.uw.edu.pl> – 14 бер.2012.
45. Reis, J. E. Comparative Literature: a discipline under construction [Електронний ресурс]. Режим доступу: repositoio. utad. Pt /.../ Comparative % 20 Liter... /. – 14 Spt. 2012.

Summary

The paper attempts at an assessment and evaluation, as well as conceptualization of I. Franko's legacy as translator. It is suggested that the research of the problem should be done within the framework of Comparative Literature, thus making it possible to adequately describe the scope of I. Franko's foreign-language discourse in the broadest sense of the word, including translation, reception, inter-literary ties, particularly the issue of intertextuality. The translation activity of the man of letters, scholar and public figure should be interpreted in a philosophic and cultural context of nation-building aimed at dismantling the view of Ukraine as *terra incognita*. On the other hand, the new statistics owing to the publication of the new volumes to the Complete 50-Volume Edition will substantially enhance the scope of the translated *oeuvre* accomplished by I. Franko and make way for still more tenable conclusions.